

Rita VAN THEEMSCHE

Vrijwilligster Artsen Zonder Vakantie

Wanneer u deze regels leest, is Rita VAN THEEMSCHE, zuster Kindsheid Jesu en verpleegster-vroedvrouw, voor Artsen Zonder Vakantie alweer aan de slag in Rwanda. Later deze zomer volgt nog een missie naar Benin. Met zowat driehonderd collega's beleeft ze vakantie actief en anders.

‘Innerlijk kook je soms, maar daar staat een grote dankbaarheid tegenover’

Erik DE SMET

Al meer dan dertig zendingen van Artsen Zonder Vakantie heeft de zuster-vroedkundige uit Oostakker op de teller. „Het gaat niet om onszelf of om ons eigen werk”, zegt Rita VAN THEEMSCHE. „Wij willen vooral de kundigheid van Afrikaanse collega's versterken, inhoudelijk, maar ook technisch. Vooral de Afrikavisie van de organisatie spreekt me aan. Respect, eerbied en elkaar steunen. Daar gaat het me om als ik naar Afrika reis.”

– *Wat was er eerst, de zuster of de verpleegster?*
Ik droomde ervan te helpen bij oorlogsleed en rampspoed, maar in mijn jonge jaren was dat voor een jonge vrouw nog niet mogelijk. De combinatie actieve zustercongregatie en ziekenhuisverpleging en later vroedkunde daarentegen was haalbaar. In 2000, toen de meeste missionarissen uit Congo al waren teruggekeerd, ging ik een Congolese zustercongregatie helpen. In 2011 zat mijn loopbaan in Afrika erop, maar al snel kwam Artsen Zonder Vakantie in beeld. Ze konden mijn terreinervaring goed gebruiken.

– *Hoe komt een zending tot stand?*

Het begint steevast met het verzoek van een partnerziekenhuis in Afrika om collega's te komen opleiden. Op het platteland moeten gewone artsen vaak als specialist optreden omdat er zo weinig artsen-specialisten zijn. Bijna de helft van onze vrijwilligers is dan ook arts-specialist, meestal chirurg, maar ook kinderarts en psychiater. Ook moeder- en kindzorg is een belangrijk werkterrein. Doorgaans vertrekken we met een team van drie of vier. We worden dus gevraagd omdat er ergens een behoefte bestaat, niet omdat jij als arts of paramedisch personeel zo nodig graag naar Afrika wil. Zo reis ik straks naar Benin op vraag van ons partnerziekenhuis aldaar, omdat er zich tijdens het regenseizoen veel meer patiënten met infecties van de luchtwegen aandienen op de kinderafdeling.

– *Hoe pakt u een zending aan?*

Het gaat om korte zendingen, in mijn geval een maand omdat ik zolang vrij ben. Het team wordt samengesteld op basis van specialisatie en beschikbaarheid. Belangrijk is dat er snel een vertrouwens-

Rita Van Theemsche: „De vraag naar een zending komt steeds van een partnerziekenhuis in Afrika.” © Kristof Ghyselinck

band groeit met de plaatselijke collega's. Zij verdienen de grootste waardering voor hun aanpak en met Belgische opvattingen moet je dus niet komen aandraven. Het moment dat je van het vliegtuig stapt, draai je in je hoofd een knop om. Vooral het gebrek aan middelen is

„Afrika is telkens weer een ontzettend verrijkende ervaring”

stuitend. We zien patiënten sterven die in België een grote kans op overleven hebben. Zo wordt de zuurstoftoevoer bij een pasgeboren baby al na een uur afgekoppeld omdat de ouders de elektriciteit niet kunnen betalen. Innerlijk kook je soms vanwege zo veel onrechtvaardigheid, maar daar staat dan ook steeds die grote dankbaarheid tegenover. Mensen verwachten niet per se genezing en hebben vrede op een wijze die wij niet kennen.

– *Wilt u als vrijwilliger soms niet meer doen?*

Soms stoot je op een grens. In Congo was er een verstandelijk beperkte vrouw die beviel met een keizersnede en vervolgens buikvliesontsteking opliep. Ze moest dringend worden geopereerd, maar het ziekenhuis weigerde omdat ze een vorige ingreep nog niet had betaald. Toen ik zag dat andere patiënten hun schamele voedsel samen legden om die vrouw te eten te geven, besloot ik de uitstaande rekening uit eigen zak te betalen. Gelukkig kun je over zulke voorvallen 's avonds uitwisselen in het team.

– *Ruim de helft van de terreinvrijwilligers zijn verpleegkundigen, vroedvrouwen en technici. Hoe verloopt de samenwerking met de artsen?*

We vormen een team dat elkaar leert kennen en respecteren. Wij geven raad en brengen kennis over, maar het Afrikaanse medische personeel beschikt zelf over heel wat kennis en vaardigheid. Vroedvrouwen doen er vaak het werk van een gynaecoloog. Een zuignap aanbrengen of een baby keren in de baarmoeder is in

België voorbehouden aan de specialist, in Afrika voeren ze het node zelf uit. Ze zijn in staat om zonder apparatuur een baarmoederscheur te detecteren. Weinig Belgische artsen doen het hen na.

– *Wat blijft u het meest bij van uw 'vakantie'?*

Waardering voor wat wij in Europa hebben en relativisering van miserie. Ik denk dan aan die Congolese moeder die in het dispensarium bevalt van een baby in stuitligging, maar wordt doorgezonden naar het ziekenhuis. Liefst zestig kilometer zat ze achterop de motor, het enige vervoermiddel dat ze zich kon veroorloven, terwijl de voetjes van haar baby al tussen haar benen naar buiten kwamen. In Europa zijn we verwend, maar dat beseffen we gewoon niet. Afrika is telkens weer een ontzettend verrijkende ervaring. Ik liet er mijn hart achter.

Meer weten over Artsen Zonder Vakantie? Surf naar www.azv.be of bel 015 40 08 88.

Reageren op dit artikel? Dat kan op lezersbrieven@kerknet.be